

## 1. Bakgrunn

I Prop. 1 S (2017-2018) Proposisjon til Stortinget for budsjettåret 2018 for Nærings- og fiskeridepartementet, la Regjeringen fram et forslag om å opprette en ny midlertidig låne- og garantiordning for kjøp av skip fra verft i Norge når disse skipene skal brukes i Norge. For at den midlertidige ordningen skal kunne implementeres hos Eksportkreditt Norge må det gjøres endringer i lov 22. juni 2012 nr. 57 om Eksportkreditt Norge AS (eksportkredittloven) og Forskrift om eksportkredittordningen. Dette notatet inneholder forslag til endringer i eksportkredittloven og forskriften. Blant annet foreslås det å utvide Eksportkreditt Norges formål.

### 1.1. Bakgrunn om Eksportkreditt Norge og dagens tilbud

Eksportkreditt Norge AS er et 100 pst. statseid selskap som ble opprettet med formål om å forvalte en statlig ordning for finanstjenester til norsk eksport av kapitalvarer og tjenester. Selskapets eneste oppgave er i dag å drifte statens eksportkredittordning. Det innebærer at selskapet på vegne av den norske stat tilbyr lån til kjøpere av norske eksportørers kapitalvarer og tjenester. Ordningen er rettighetsbasert. Den OECD-tilknyttede eksportfinansieringsavtalen *Arrangement on Officially Supported Export Credits* (Arrangement) setter rammene for eksportfinansieringstilbudet. Eksportkreditt Norges virksomhet er regulert gjennom blant annet eksportkredittloven og forskrift om eksportkredittordningen. Dersom eksportkontrakten kvalifiserer for lån etter regelverket, vil Eksportkreditt Norge gi et tilbud om lån.

Ordningen skal bidra til at norske eksportører kan konkurrere på like vilkår med andre eksportører i OECD med tilgang til tilsvarende nasjonale eksportkredittordninger. Lånene står på statens balanse, og staten tar all risiko knyttet til utlånsvirksomheten.

Alle lån må være garantert av Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK) og/eller en finansinstitusjon med god rating, eller sikret på annen måte i henhold til Eksportkreditt Norges kredittretningslinjer. Dette innebærer at Eksportkreditt Norge ikke tar kredittrisiko på låntakerne. Låntakere kan velge mellom to ulike rentetyper, den offentlig støttede fastrenten CIRR<sup>1</sup> og en flytende markedsrente. Markedsrenten settes på kommersielle vilkår, men skal aldri settes lavere enn definerte minimumsrenter tilpasset fullt ut garanterte og langsiktige lån.

Det forventes i et normalår ikke tap på utlåns siden da alle lån er garantert og/eller sikret. Eksportkreditt Norge legger stor vekt på å sikre at det ikke oppstår tap i forbindelse med utlån gjennom korrekt dokumentasjon, oppfølging av lån og etterlevelse av regelverk.

### 1.2. Bakgrunn om forslaget

I Prop. 1 S (2017-2018) for Nærings- og fiskeridepartementet foreslo regjeringen å opprette en ny midlertidig låne- og garantiordning for kjøp av skip fra verft i Norge når disse skipene

---

<sup>1</sup> CIRR (Commercial Interest Reference Rate) er minimumsrenten for offentlig støttede fastrentelån i henhold til *Arrangement*, og rentesatsen endres månedlig. For fastsettelse av renten tas det utgangspunkt i statsobligasjonsrenten i den aktuelle valuta. CIRR settes ett prosentpoeng høyere enn den.

skal brukes i Norge. Ordningen vil inkludere for eksempel ferger, fiskebåter, brønnbåter og hurtigbåter. Regjeringen legger opp til at ordningen skal forvaltes av GIEK og Eksportkreditt Norge og foreslår en garantiramme for ordningen for 2018 på 10 mrd. kroner. Ordningen vil være en midlertidig treårig ordning som skal evalueres. Det vil være en forutsetning at GIEK og Eksportkreditt Norge gir henholdsvis garantier og lån på markedsvilkår.

Formålet med den nye ordningen vil være å bidra til at redere i Norge oppnår finansiering på markedsmessige vilkår og dermed medvirke til økt aktivitet for skipsverft i Norge. Ordningen vil kunne bidra til å skape ny aktivitet i verftene og til at kompetansen forblir i Norge.

Gjennom ordningen vil det kunne gis garanti for og lån til kjøpere av skip, inkludert utstyr og tjenester til slike, når disse enhetene helt eller delvis bygges ved verft i Norge og skal brukes i Norge.

## 2. Gjeldende rett

I lov om Eksportkreditt Norge AS § 1 fremgår det at loven fastsetter rammer for etableringen og driften av et statlig norsk aksjeselskap som skal ha til formål å forvalte en statlig ordning for finanstjenester til norsk eksport av kapitalvarer og tjenester.

I § 3 Selskapets virksomhet, fremgår det at selskapet for å fremme formål som nevnt i § 1, kan

1. yte offentlig støttede eksportkreditter i henhold til internasjonale avtaler, og
2. yte lån på markedsmessige vilkår som et alternativ til lån som nevnt i nr. 1.

Nærmere regler om eksportkreditter og lån som kan ytes i medhold av første ledd, kan gis av departementet ved forskrift.

I Forskrift om eksportkredittordningen fremgår det i § 1 (1) at Eksportkredittordningen er en statlig ordning for finanstjenester til norsk eksport av kapitalvarer og tjenester der hensikten er å tilby kunder av norske eksportører eksportkreditter på internasjonalt konkurransedyktige betingelser. Ordningen innebærer tilbud om lån på CIRR-vilkår i henhold til Arrangement og lån på markedsmessige vilkår som et alternativ.

Eksportkreditt Norge kan i dag tilby finansiering når det er snakk om eksporttransaksjoner. I § 4 i forskriften fremgår det at Eksportkreditt Norge kan gi lån til eksporttransaksjoner, herunder andre lands eksport dersom det i betydelig grad fremmer norsk interesse. § 4 *Lån til eksporttransaksjoner* sier som følger:

- (1) Gjennom eksportkredittordningen kan det gis lån til eksporttransaksjoner. Med eksport forstås levering av varer og arbeids- og tjenesteytelser, herunder overdragelse av teknisk kunnskap, lisens- og patentrettigheter og lignende, når oppgjør skal skje fra utlandet.
- (2) Det kan gis lån til eksporttransaksjoner som i betydelig grad fremmer norsk interesse. Med norsk interesse forstås eksporttransaksjoner med og i utlandet som fremmer norsk verdiskaping. Hvorvidt en eksporttransaksjon kan sies å i betydelig grad fremme norsk interesse, skal vurderes ut fra helheten i transaksjonen, herunder forskning, utvikling og innovasjon, produksjon, lokalisering av hovedkontorfunksjoner og eierskap. Følgende

eksporttransaksjoner vil, basert på en konkret vurdering av hver enkelt sak, kunne sies å være i norsk interesse:

- a. Eksporttransaksjoner fra Norge eller utlandet som inneholder betydelige norske leveranser.
  - b. Eksporttransaksjoner fra Norge eller utlandet som fremmer norsk verdiskaping ved å bidra til for eksempel forskning, utvikling og innovasjon, produksjon, lokalisering av hovedkontorfunksjoner eller eierskap i Norge.
- (3) Ved vurdering av hva som skal anses som norske leveranser kan det være av betydning hvorvidt leveransene er fra et selskap lokalisert i Norge, fra et selskap underlagt norske selskap med bestemmende innflytelse, fra et norskeiet selskap i utlandet, eller basert på norsk opprinnelse. Med norsk opprinnelse menes for eksempel at teknologien, immaterielle rettigheter, innsatsfaktorer, fagkunnskapen, etc. kommer fra et norsk selskap. Leveransen skal enten nå eller i fremtiden være til økonomisk fordel for dette selskapet.

Eksportkreditt Norge kan også tilby finansiering til norske kjøpere, dersom det faller innenfor utenriksfart<sup>2</sup> eller offshorevirksomhet<sup>3</sup>. Dette er regulert i forskriftens § 5 *Lån for leveranser til norske kjøpere*:

- (1) Det kan også gis lån for følgende leveranser til norske kjøpere:
  - a. leveranser av utstyr og tjenester til skip og flyttbare innretninger som bygges i utlandet
  - b. leveranser av skip, flyttbare innretninger, utstyr og tjenester til slike når disse enhetene skal ha sin inntjening fra utenriksfart eller offshorevirksomhet.
- (2) Med utstyr som nevnt i første ledd forstås utstyr til skip og flyttbare innretninger, inkludert utstyr som blir tatt med en FPSO (Floating Production, Storage and Offloading) når det flytter.
- (3) Det kan ikke gis lån til faste installasjoner til anvendelse på norsk sokkel eller til fartøyer/plattformer hvis formål ikke skiller seg vesentlig fra formålet med en fast installasjon. Med faste installasjoner menes også alt utstyr som ikke flyttes sammen med en FPSO, det vil si pumpe- og rørsystemer på havbunnen samt utstyr til oppbygging av undervannsinstallasjoner for et nærliggende oljefelt som knyttes til eksisterende FPSO.

Eksportkreditt Norge tilbyr altså lån for eksporttransaksjoner, herunder at redere i Norge kan få lån for kjøp av skip og flyttbare innretninger fra verft i Norge dersom disse skal ha sin inntjening fra *utenriksfart* eller *offshorevirksomhet* eller til kjøp av utstyr og tjenester til skip og flyttbare innretninger som bygges i utlandet.

### **3. Vurdering**

Dagens ordlyd i eksportkredittloven og forskrift om eksportkredittordningen avgrenser Eksportkreditt Norges tilbud til å gjelde eksport (inkludert leveranser til norske kjøpere av enheter som skal ha sin inntjening fra utenriksfart eller offshorevirksomhet eller av utstyr og

---

<sup>2</sup> Utenriksfart: Skip som ikke utelukkende går mellom norske havner, men også går mellom havner i Norge og utlandet eller mellom havner i utlandet.

<sup>3</sup> Offshorevirksomhet: Både olje- og gassvirksomhet og annen virksomhet offshore (inkludert for eksempel virksomhet tilknyttet offshorevindmøller) som normalt har inntjening i valuta.

tjenester til skip og flyttbare innretninger som bygges i utlandet). Regjeringen har i statsbudsjettet for 2018 foreslått å opprette en midlertidig markedsmessig låne- og garantiordning for kjøp av skip fra verft i Norge når disse skipene skal brukes i Norge. Låneordningen skal forvaltes av Eksportkreditt Norge. For å kunne utvide tilbudet til kjøp av skip som ikke innebærer eksport, slik Regjeringen foreslår for Stortinget, foreslås det å utvide Eksportkreditt Norges formål og virkeområde gjennom endringer i eksportkredittloven og forskrift om eksportkredittordningen.

Nærings- og fiskeridepartementet har foreslått en innretning på låne- og garantiordningen som gjør at den vil drives markedsmessig, og dermed i tråd med EØS-avtalens regler om offentlig støtte. Departementet har i dette sett hen til blant annet hvordan EFTAs overvåkningsorgan (ESA) tolker reglene om offentlig støtte i ESAs veiledningsnotat om hva som regnes som støtte ("[Notion of Aid](#)") fra 18. januar 2017 og retningslinjer om statsgarantier fra 17. desember 2008 ("[State Guarantees](#)"), samt den prisingsmetodikken Eksportkreditt Norge har på sine markedslån.

Prisingsmetodikken til Eksportkreditt Norges markedslån er allerede godkjent av ESA til å ikke inneholde støtte. Metodikken for prising av Eksportkreditt Norge sine markedslån ble notifisert til ESA i forbindelse med opprettelsen av selskapet i 2012. Metodikken ble da godkjent som markedsmessig i en periode på fire år. Metodikken og bruken av den ble etter dette gjennomgått og notifisert på nytt høsten 2016. ESA konkluderte da med at prisingsmetodikken ikke innebar statsstøtte i henhold til artikkel 61 (1) i EØS-avtalen (ref. 165/16/COL).

### **3.1. Formål og virkeområde**

For å åpne for at Eksportkreditt Norge kan gi lån til kjøp av skip fra verft i Norge når disse skipene skal brukes i Norge, foreslås det å utvide formålet i eksportkredittloven slik at det fremgår at eksportkredittordningen er til kjøp av kapitalvarer og tjenester, i hovedsak ved eksport. Dette har ingen betydning for finansieringen som Eksportkreditt Norge kan tilby i dag, da det nye tilbudet kommer som et tillegg til den eksisterende eksportkredittordningen.

Ettersom selskapet nå er etablert, ser ikke Nærings- og fiskeridepartementet det som nødvendig å fortsatt ha med en presisering om at loven fastsetter rammene for etableringen av selskapet. Departementet foreslår å stryke denne presiseringen fra formålet, slik at det fremgår tydelig at det er driften av selskapet loven fastsetter rammene for.

Utvidelsen vil medføre at Eksportkreditt Norge kan tilby finanstjenester til prosjekter som faller utenfor eksportbegrepet. På denne bakgrunn foreslås det en endring i § 3 i eksportkredittloven, som regulerer selskapets virksomhet, ved at markedslån omtales som et frittstående alternativ og ikke kun som et alternativ til offentlig støttede eksportlån (CIRR-rentelån).

Det foreslås også justeringer i forskrift om eksportkredittordningen. I § 1 *Om eksportkredittordningen* foreslås det at man i første ledd presiserer at ordningen omfatter også finanstjenester i form av tilbud om lån på markedsmessige vilkår ved kjøp av skip bygget ved verft i Norge til bruk i Norge.

I paragrafens andre ledd fremgår det at et tilbud om finansiering fra Eksportkreditt Norge skal være kontraktsutløsende, ved at søknad om finansiering må foreligge før den kommersielle kontrakten inngås eller før den kommersielle kontrakten blir effektiv i tilfeller hvor kontrakter er inngått med forbehold om finansiering. For å sikre forutberegneligheten ved den norske eksportkredittordningen, har Eksportkreditt Norge en skjønnsmessig adgang til å finansiere kontrakter som ikke kvalifiserer iht. den eksisterende søknadsfristen (som krever at søknad må foreligge før kontrakt), hvis det foreligger særskilte eksportfremmende grunner.

Med særskilte eksportfremmende grunner menes at det er reell fare for at eksportkontrakten bortfaller hvis finansiering ikke tilbys. På denne måten ivaretas hensynet til at finansieringen skal være kontraktsutløsende selv om søknad ikke foreligger før kontrakten inngås eller blir effektiv. Bortfall av kontrakten på grunn av finansieringsforbehold er allerede dekket i dagens forskrift, men eksportkontrakter kan også falle bort selv om finansieringsforbeholdet ikke er særskilt formulert ut i kontrakten. Det er sjelden det vil være regningssvarende for eksportøren å forfølge bortfall av kontrakt rettslig, og dette vil også kunne være ødeleggende for fremtidige forretningsmuligheter. Finansiering kan kun tilbys som lån på markedsmessige vilkår når søknad foreligger etter kontraktsinngåelse. For å sikre likebehandling på dette punktet mellom skip som faller innenfor eksportbegrepet og skip som skal brukes i Norge, bør man i andre ledd stryke ordet "eksportfremmende". Kravet om at tilbud om finansiering fra Eksportkreditt Norge skal være kontraktsutløsende ligger fast.

Forskriften regulerer i dag lån til eksporttransaksjoner (§ 4) og til leveranser til norske kjøpere (§ 5) med et eksportelement. Nærings- og fiskeridepartementet foreslår at det opprettes en ny § 6 som regulerer lån til kjøpere av skip som bygges ved verft i Norge til bruk i Norge. I denne paragrafen bør det fremgå at det kan gis lån til kjøpere av skip, inkludert utstyr og tjenester til slike, når disse enhetene helt eller delvis bygges ved verft i Norge og skal brukes i Norge. Med skip menes skip slik dette er definert i forskriften.

Finansieringsvilkår for lånene reguleres i § 7 (ny § 8). Første ledd regulerer bestemmelser om finansiering, herunder at finansiering skal gis på vilkår definert i Arrangement. Andre ledd regulerer markedslån som et alternativ til CIRR-kvalifiserende lån. For utvidelsen foreslås det at det opprettes et nytt, tredje ledd hvor det fremgår at det kun skal gis lån på markedsmessige vilkår, jf. § 8 (tidligere § 7) og at med unntak av rentebestemmelser skal øvrige vilkår følge Arrangement.

Forskriften § 8 (ny § 9) regulerer vilkårene for lån på markedsmessige vilkår. Det foreslås å stryke henvisningen til CIRR-kvalifiserende (markedslån) i første avsnitt, ettersom det ikke vil være et krav for lånene som tilbys etter ny ordning (som ikke er eksportlån) at de i utgangspunktet er CIRR-kvalifiserende.

#### **4. Andre endringer – forholdet til annen lovgivning**

Eksportkredittlovens § 8 *Forholdet til annen lovgivning* viser til flere lover som ikke gjelder for Eksportkreditt Norge. Dette gjelder lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker, lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m., lov 18. juli 1958 nr. 2 om offentlige tjenestetvister, lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og

finansinstitusjoner og lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv. To av disse lovene er opphevet, og erstattet av nye lover, noe som fremgår av fotnoter i loven. Lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m., er erstattet av lov 16. juni 2017 nr. 67 om statens ansatte mv. Lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner er erstattet av lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern. For å sikre at henvisningene til andre lover er oppdatert, foreslås det at henvisningene i eksportkredittloven endres slik at man viser til gjeldende lover, og at fotnotene om de opphevede lovene utgår.

Også i forskrift om eksportkredittordningen er det en henvisning til finansieringsvirksomhetsloven (§ 2-12). I forarbeidene til finansforetaksloven<sup>4</sup> foreslo Finansdepartementet å oppheve tidligere § 2-12 og 2-12a om opplysningsplikt overfor låntakere og om låneavtalen, ettersom det materielle innholdet i disse bestemmelsene er dekket av finansavtalelovens regler om låneavtaler, og endringen har derfor ikke materiell betydning. Av den grunn er det verken nødvendig eller mulig å gjøre en tilsvarende henvisning til den nye loven om finansforetak, og det foreslås derfor at henvisningen til finansieringsvirksomhetsloven § 2-12 strykes.

## 5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Den foreslåtte endringen i Eksportkreditt Norges formål vil åpne for at Eksportkreditt Norge kan gi lån til kjøp av skip fra verft i Norge når disse skipene skal brukes i Norge. Endringen vil kunne føre til økt etterspørsel etter finansiering fra Eksportkreditt Norge og dermed til økt utlånsvolum. Nye lån under ordningen tas innenfor eksisterende utlånsbevilgning, jf. Regjeringens forslag i Prop. 1 S (2017-2018) for Nærings- og fiskeridepartementet. Garantiordningen skal forvaltes av GIEK.

De foreslåtte endringene i henvisningen til annen lovgivning vil etter Nærings- og fiskeridepartementets vurdering ikke medføre økonomiske eller administrative konsekvenser.

## 6. Forslag til lov om endring i Lov om Eksportkreditt Norge AS

Endringer i eksportkredittloven:

§ 1 skal lyde:

Loven fastsetter rammer *for* driften av et statlig norsk aksjeselskap som skal ha til formål å forvalte en statlig ordning for finanstjenester til *kjøp av* kapitalvarer og tjenester, *i hovedsak ved eksport*. Selskapets navn skal være Eksportkreditt Norge AS.

§ 3 skal lyde:

For å fremme formål som nevnt i § 1, kan selskapet i eget navn

1. yte offentlig støttede eksportkreditter i henhold til internasjonale avtaler, og
2. yte lån på markedsmessige *vilkår*.

Nærmere regler om eksportkreditter og lån som kan ytes i medhold av første ledd, kan gis av departementet ved forskrift.

---

<sup>4</sup> Prop. 125 L (2013-2014) *Lov om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven)*.

§ 8 skal lyde:

Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker gjelder ikke for selskapets virksomhet.

Lov 16. juni 2017 nr. 67 om statens ansatte mv. og lov 18. juli 1958 nr. 2 om offentlige tjenestetvister gjelder ikke for selskapet.

Lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern gjelder ikke for selskapet, jf. finansforetaksloven § 1-6 første ledd.

Lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv gjelder ikke for selskapet.

## **7. Forslag til endringer i forskriftsbestemmelser**

Endringer i Forskrift om eksportkredittordningen:

§ 1 skal lyde:

(1) Eksportkredittordningen er en statlig ordning for finanstjenester til norsk eksport av kapitalvarer og tjenester der hensikten er å tilby kunder av norske eksportører eksportkreditter på internasjonalt konkurransedyktige betingelser. Ordningen innebærer tilbud om lån på CIRR-vilkår i henhold til OECDs Arrangement on Officially Supported Export Credits (Arrangement) og lån på markedsmessige vilkår som et alternativ. Tilbudet om lån på CIRR-vilkår kan i enkelte tilfeller inneholde et støtteelement i form av gunstigere rente enn det som kan oppnås i markedet. *Ordningen omfatter også finanstjenester i form av tilbud om lån på markedsmessige vilkår ved kjøp av skip bygget ved verft i Norge til bruk i Norge.*

(2) Tilbud om lån skal bidra til å utløse den kommersielle kontrakten mellom kjøper og selger ved at søknad om finansiering må foreligge før den kommersielle kontrakten inngås eller før den kommersielle kontrakten blir effektiv i tilfeller hvor kontrakter er inngått med forbehold om finansiering. Hvis det foreligger *særskilte* grunner, kan Eksportkreditt Norge AS tilby lån på markedsmessige vilkår selv om søknad ikke foreligger før kontrakten inngås.

(3) Alle søknader som faller innenfor det fastsatte regelverket, vil få tilbud om finansiering. Med det fastsatte regelverk menes norsk lov, Arrangement, samt internasjonale lover, avtaler og konvensjoner som er relevante for det enkelte tilbud om finansiering.

(4) Ordningen skal administreres av Eksportkreditt Norge AS.

Ny § 6 skal lyde:

*§ 6. Lån til kjøpere av skip som bygges ved verft i Norge til bruk i Norge*

*Det kan gis lån til selskaper registrert i Norge til kjøp av skip, inkludert utstyr og tjenester til slike, når disse enhetene helt eller delvis bygges ved verft i Norge og skal brukes i Norge.*

§ 8 (tidligere § 7) skal lyde:

(1) Bestemmelsene om finansiering er regelstyrt i henhold til Arrangement, herunder bestemmelsene om minimumsrenter for fastrentelån, nedbetalingstid, med mer. Finansiering skal gis på vilkår definert i Arrangement.

(2) Som alternativ til fastrentelån på CIRR-vilkår kan det gis lån med markedsmessig rente hvis transaksjonen kvalifiserer til lån på CIRR-vilkår.

(3) *For finansiering av skip som nevnt under § 6 kan det kun gis lån på markedsmessige vilkår, jf. § 9. Med unntak av rentebestemmelser skal vilkårene følge Arrangement.*

§ 9 (1) (tidligere § 8 (1)) skal lyde:

(1) Renten som tilbys *til* markedslån (garantipremier holdt utenom), skal settes på kommersiell basis og reflektere hva som blir betraktet som markedsrente for tilsvarende lån med tilsvarende sikkerhet. Eksportkreditt Norge AS skal søke å maksimere renteinntektene fra det enkelte lån.

§ 14 (tidligere § 13) skal lyde:

(1) Forvaltningsloven gjelder ikke for Eksportkreditt Norge AS. Forvaltningslovens regler om inhabilitet og taushetsplikt gjelder likevel for Eksportkreditt Norge AS sine tillitsvalgte og ansatte. Taushetsplikt gjelder ikke overfor departementet.

(2) *Hvitvaskingsloven* gjelder for Eksportkreditt Norge AS.

§ 15 (tidligere § 14) skal lyde:

Forskriften gjelder fra 1. juli 2018.